

Lausunto maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

MH § 136

Ympäristöministeriö on pyytänyt mm. maakuntien liitoilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta sekä siihen liittyvästä asetusalunnoksesta 21.10.2015 mennessä. Esitysluonnos liittyy pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen.

Esityksen tarkoituksena on poistaa maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistusmenettely. Maakuntien liittojen itsehallinnollinen rooli maankäytön suunnittelussa korostuisi ja maakuntakaavoituksen ja kuntien yhteiseen yleiskaavoitukseen liittyvä päätöksentekoprosessi lyhentyisi. Samalla edistettäisiin viranomaisten välistä vuorovaikutusta sekä valtion intressien ennakkollista huomioimista kaavoituksessa.

Tavoitteena on selkiyttää kaavan laatimiseen liittyvää toimivallanjakoa yleispiirteisessä suunnittelussa valtion ja maakuntien välillä. Toutuessaan muutos lisää maakuntien ja kuntien vastuuta kaavanlaadinnassa ja lisää tarvetta vuorovaikutteiselle viranomaisyhteistyölle.

Kaavojen vahvistusmenettelyä koskevien säännösten kumoamisen seurauksena ehdotetaan lakiin otettavaksi säännökset ministeriöiden kuulemisesta kaavoitusprosessin aikana ja muutettavaksi säännöksiä maakuntakaavapäätöksestä tiedottamisesta ja voimaantulosta.

Lausuntoluonnos 19.10.2015 Kainuun liiton lausunnoksi:

"Ympäristöministeriö on pyytänyt mm. maakuntien liitoilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta sekä siihen liittyvästä asetusalunnoksesta 21.10.2015 mennessä. Esitysluonnos liittyy pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen.

Esityksen tarkoituksena on poistaa maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistusmenettely. Maakuntien liittojen itsehallinnollinen rooli maankäytön suunnittelussa korostuisi ja maakuntakaavoituksen ja kuntien yhteiseen yleiskaavoitukseen liittyvä päätöksentekoprosessi lyhentyisi. Samalla edistettäisiin viranomaisten välistä vuorovaikutusta sekä valtion intressien ennakkollista huomioimista kaavoituksessa.

Tavoitteena on selkiyttää kaavan laatimiseen liittyvää toimivallan-

jakoa yleispiirteisessä suunnittelussa valtion ja maakuntien välillä. Toteutuessaan muutos lisää maakuntien ja kuntien vastuuta kaavanlaadinnassa ja lisää tarvetta vuorovaikutteiselle viranomaisyhteistyölle.

Kaavojen vahvistusmenettelyä koskevien säännösten kumoamisen seurauksena ehdotetaan lakiin otettavaksi säännökset ministeriöiden kuulemisesta kaavoitusprosessin aikana ja muutettavaksi säännöksiä maakuntakaavapäätöksestä tiedottamisesta ja voimaantulosta.

Lakimuutoksen keskeisiä asiakohtia:

- Ympäristöministeriön maakuntakaavoitukseen kohdistuva erityinen ohjaus- ja valvontatehtävä poistuisi. Ympäristöministeriöllä ei enää lain voimaan tultua olisi toimivaltaa vahvistaa maakuntakaavoja eikä kuntien yhteisiä oikeusvaikutteisia yleiskaavoja. Maakuntakaava hyväksyttäisiin maakunnan liiton ylimmässä päättävässä toimielimessä eli maakuntavaltuustossa.
- Maakuntakaavojen hyväksymismenettely muuttuisi vastaamaan voimassa olevaa asema- ja yleiskaavojen hyväksymismenettelyä. Ympäristöministeriön tehtävä pyytää maakuntakaavasta muiden ministeriöiden lausunnot poistuisi. Samoin maakuntakaavan vahvistusratkaisu valtioneuvostossa poistuisi niissä tapauksissa, kun ministeriöiden kannat olennaisilta osin vahvistamisesta ovat olleet eriävät.
- Maakuntakaavan hyväksymispäätöksen tulisi mahdollisuus määrätä maakuntakaava tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.
- Muutoksenhaku kaavan hyväksymispäätöksestä koskisi yleis- ja asemakaavojen ohella myös maakuntakaavoja ja kuntien yhteisiä yleiskaavoja. Kaikkien kaavojen hyväksymistä koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätöksistä olisi jatkovalitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen muutoksen keskeisiä asiakohtia:

- Valtakunnallisesti merkittävissä asioissa maakuntakaavaa laadittaessa olisi oltava yhteydessä ympäristöministeriöön ja niihin ministeriöihin, joita asia koskee. Yhteistyö ympäristöministeriön lisäksi muiden ministeriöiden kanssa tulisi kaavan laatijan velvollisuudeksi ja osaksi kaavan laadintaprosessia aiemman valmista päätöstä koskevan lausunnotmenettelyn sijaan.
- Viranomaisneuvottelun ajankohtaa aikaistettaisiin siten, että neuvottelu tulisi järjestää kaavoitukseen ryhdyttäessä sekä kaavaehdotusta laadittaessa ennen kuin kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä. Nykysäädöksen mukaan toinen viranomaisneuvottelu järjestetään sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julki-

sesti nähtävänä ja sitä koskevat mielipiteet ja lausunnot on saatu. Neuvottelun järjestämisestä tulisi sopia asianomaisen ministeriön kanssa vain silloin, kun kaavassa käsitellään valtakunnallisesti merkittäviä asioita. Muissa tapauksissa maakunnan liitto sopisi viranomaisneuvottelun ajankohdasta vuorovaikutuksen kannalta keskeisten viranomaisten kanssa.

- Maakuntakaavaehdotuksesta olisi ennen nähtäville asettamista pyydettävä lausunto aiemman säädöksen lisäksi niiltä ministeriöiltä, joita asia koskee. Kaavaehdotusta koskevien lausuntojen pyytäminen aikaistuisi voimassa olevasta menettelystä.
- Maakuntakaava tulisi voimaan, kun maakuntavaltuuston päätöksestä on kuulutettu maakuntakaavan alueeseen kuuluvissa kunnissa niin kuin kunnalliset ilmoitukset niissä julkaistaan.

Lakimuutos on tarkoitus saattaa voimaan 1.1.2016 alkaen. Valtioneuvoston asetus annettaisiin lakimuutoksen voimaantulon jälkeen. Lain voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen mukaan vahvistusmenettelyä sovellettaisiin ennen lain voimaantuloa hyväksytyihin maakuntakaavoihin ja kuntien yhteisiin yleiskaavoihin sovellettaisiin vahvistusmenettelyä vain, jos kaava on hyväksytty ja saatettu yleisesti tiedoksi 200 §:n mukaisesti ennen lain voimaantuloa. Vahvistusmenettelyä ei sovellettaisi lain voimaan tullessa vireillä oleviin kaavoihin. Ministeriön vahvistettaviksi tulisi lähettää sellaiset kaavat, joista valtuusto on tehnyt hyväksymispäätöksen ja asettanut kaavan hyväksymispäätöstä koskevan pöytäkirjan yleisesti nähtäville.

Lakiluonnos ja siihen liittyvä asetusluonnos

Maakuntakaavojen vahvistusmenettelyn vaihtoehtoja koskevasta selvityksestä antamassaan lausunnossa Kainuun maakuntahallitus on mm. todennut, että maakunnan liiton roolia ja toimivaltaa maakuntakaavassa ratkaistavissa maakunnallisissa kysymyksissä on vahvistettava, vahvistusmenettelystä tulisi luopua kokonaan ja kaavoitusmenettelyä olisi uudistettava niin, että viranomaisyhteistyö ja valtion ohjaus painottuisivat nykyistä voimakkaammin kaavaprosessin alkuvaiheisiin ja valtakunnallisesti merkittäviin kysymyksiin.

Esitysluonnos maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi ja siihen liittyvä asetusluonnos toteutuessaan tulisivat toteuttamaan Kainuun liiton hyväksymän kannanoton näkemyksiä.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 11 §:ään ja 13 §:ään ehdotetut muutokset tulisivat sujuvoittamaan maakuntakaavaprosessia ja tehostamaan viranomaisyhteistyötä.

Kainuun liitto pitää tärkeänä viranomaisyhteistyön ja vuorovaiku-

tusmenettelyjen kehittämistä eri tahojen kanssa ja erityisesti niiden painottumista kaavaprosessin alkuvaiheisiin. Ympäristöministeriön tulisikin varautua osallistumaan jatkossa nykyistä enemmän maakunnissa tapahtuvaan viranomaisyhteistyöhön.

Maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen muutos edellyttää ja on välttämätöntä, että valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita uudistetaan koskemaan pelkästään keskeisimpiä valtakunnallisia näkökohtia siten, että ne ovat nykyisiä selkeämpiä, täsmällisempiä sekä konkreettisia unohtamatta maan eri alueiden olosuhteita ja erityispiirteitä."

Lisätietoja asiasta antaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen, puh. 044 710 0864 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää antaa Ympäristöministeriölle lausuntoluonnoksen mukaisen lausunnon.

Maakuntahallitus:

Hyväksyi.
